

СИЛАБУС КУРСУ

ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

Галузь знань: **05 «Соціальні та поведінкові науки»**

Спеціальність: **052 «Політологія»**

Ступінь вищої освіти: **бакалавр**

Освітньо-професійна програма: **«Міжнародні та регіональні політичні комунікації»**

Рік навчання: **I**

семестр: **I**

Кількість кредитів: **4**

мова викладання: **українська**

КЕРІВНИК КУРСУ:

ПП: д. політ. н., проф. **Лазарович Микола Васильович**

Контактна інформація: m.lazarovych@wunu.edu.ua, (0352) 47-50-50#19-222

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Історія та культура України» передбачає ґрунтовний аналіз походження українського народу, становлення й еволюцію держави, роль різних верств у житті суспільства. Особливу увагу звернуто на періоди самостійної української державності, проаналізовано причини її втрати. Охарактеризовано закономірності та особливості політичних, соціально-економічних, національно-культурних змін в Україні нового часу.

Дисципліну побудовано на нових методологічних підходах, що унеможливають одновимірність історичного процесу, які характерні плюралізмом історіософських засад. За основу взято цивілізаційний підхід до періодизації історії українського народу, з'ясування суспільно-політичних явищ, згідно з яким визначають добу історичного розвитку не тільки матеріальними, а й ідейно-духовними, культурологічними факторами, не лише співвідношенням станових, класових сил, але й нагромадженням у процесі розвитку уявлень про світ, соціальні цінності, стереотипи поведінки.

Історію українського народу, його культуру висвітлено в тісному взаємозв'язку зі світовою історією, особливо з історією країн Західної Європи. Фактологічний матеріал орієнтовано на з'ясування ролі України у світі, вивчення впливу подій світової історії на вітчизняну історію.

СТРУКТУРА КУРСУ

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2 / -	1. Формування державотворчих традицій на території України (від первісної доби до VIII століття)	Уміти визначати мету та завдання курсу «Історія та культура України». Знати його структуру, предмет та зміст. Засвоїти основні терміни і поняття. Розуміти процес становлення і розвитку людського суспільства. Перші держави на українсь-	Тести, питання, реферати, завдання

		ких землях. Розселення, державний лад, побут і вірування давніх слов'ян.	
2 / 2	2. Давньоукраїнська держава Русь (IX – перша половина XIII ст.)	Простежити основні тенденції формування та розвитку Київської Русі як держави українського народу. Уміти аналізувати внутрішню і зовнішню політику київських князів. Визначити причини її занепаду. Знати особливості культури Княжої доби.	Тести, питання, реферати, завдання
2 / 2	3. Руське королівство (XIII – перша половина XIV ст.)	Уміти визначати основні етапи політичної історії Руської держави та її історичне значення. Охарактеризувати культурний розвиток України доби Руського королівства як спадкоємиці традицій княжої Русі.	Тести, питання, реферати, завдання
2 / -	4. Україна в литовсько-польському контексті: від згасання державності до вільної козацької республіки Запорізька Січ (друга половина XIV – середина XVII ст.)	Знати особливості литовської та польської експансії на українські землі. З'ясувати умови та стан розвитку культури. Дослідити феномен українського козацтва. Утворення та значення Запорізької Січі.	Тести, питання, реферати, завдання
2 / 2	5. Українські національно-визвольні змагання під проводом гетьмана Богдана Хмельницького (1648–1657 рр.)	Аналізувати причини Української національної революції, її характер та рушійні сили. Охарактеризувати наслідки входження України під протекторат Московської держави.	Тести, питання, реферати, завдання
2 / 2	6. Українська держава на завершальному етапі національної революції (1657–1686 рр.)	Уміти розкрити сутність періоду Руїни, його причини та наслідки для України. Аналізувати причини розриву гетьманом І. Виговським відносин із Московією.	Тести, питання, реферати, завдання
2 / 2	7. Україна в умовах підмосковської автономної державності та польського наступу (остання третина XVII – друга половина XVIII ст.)	З'ясувати мету, засоби й механізми політики Московії, спрямованої на ліквідацію автономного устрою України. Визначити причини невдачі українсько-шведського союзу проти Московської держави.	Тести, питання, реферати, завдання
2 / -	8. Суспільно-політичне становище українців під владою Російської імперії наприкінці XVIII – на початку XX ст.	Проаналізувати умови перебування українських земель у складі Російської імперії. З'ясувати особливості українського національно-культурного відродження кінця XVIII – поч. XX ст.	Тести, питання, реферати, завдання
2 / -	9. Національний рух на західноукраїнських землях у складі Австро-Угорщини (кінець XVIII – початок XX ст.)	З'ясувати особливості соціально-економічного, політичного та культурного становища західноукраїнських земель у XIX – на початку XX ст. Простежити причини переміщення центру націона-	Тести, питання, реферати, завдання

		льно-визвольного руху з Наддніпрянської до Західної України.	
2 / 2	10. Українські національно-визвольні змагання 1914–1921 рр.	Уміти визначати передумови та здобутки національно-політичного і культурного відродження України на початку ХХ ст. Проаналізувати причини і наслідки втрати української державності.	Тести, питання, реферати, завдання
2 / -	11. Радянська державність України в контексті тоталітарної системи СРСР (1921–1939 рр.)	З'ясувати причини й наслідки входження України до складу СРСР. Визначити особливості та суперечливість політики українізації. Розуміти специфіку масових репресій в Україні.	Тести, питання, реферати, завдання
2 / -	12. Радикалізація національно-визвольного руху на західноукраїнських землях у 20–30-ті роки ХХ ст.	Уміти порівняти статус і становище населення західноукраїнських земель і Радянської України в міжвоєнний період. Прослідкувати основні ідеологічні напрями суспільно-політичної думки в Галичині. Аналізувати становище українців Буковини, Бессарабії та Закарпаття. Знати особливості розвитку української культури міжвоєнного періоду.	Тести, питання, реферати, завдання
2 / -	13. Українське питання під час Другої світової війни та післявоєнної відбудови (1939 – початок 1950-х рр.)	Визначити суперечливість і трагізм процесів «радянзації» в Західній Україні. Простежити особливості німецько-радянської війни на українських землях. З'ясувати труднощі післявоєнної відбудови. Аналізувати суперечливість культурного життя України в умовах війни та післявоєнної відбудови.	Тести, питання, реферати, завдання
2 / -	14. Україна в умовах спротиву комуністичному тоталітаризмові та його краху (середина 1950-х – 1991 р.)	Уміти аналізувати події десятиліття контрольованого лібералізму і особливості поглиблення кризи тоталітарного режиму. Характеризувати напрямки дисидентського руху. Знати особливості т. зв. «перебудови». Розуміти закономірність поступу України до незалежності. З'ясувати суперечливість культурного і духовного життя другої половини ХХ ст.	Тести, питання, реферати, завдання
4 / 2	15. Становлення Української незалежної держави в умовах внутрішніх і зовнішніх викликів	Аналізувати основні проблеми України на шляху державного будівництва. Визначити причини, етапи й особливості українських революцій та російської агресії початку ХХІ ст. Знати особливості формування сучасної української культури	Тести, питання, реферати, завдання

		ри. Усвідомити вплив глобалізації на ідентичність українців.	
--	--	--	--

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (РКР)	Заліковий модуль 3 (тренінг, КППЗ)	Заліковий модуль 4 (екзамен)	Разом
20 %	20 %	20 %	40%	100 %
1. Усне опитування під час занять. (6 тем по 5 балів = 30 балів) 2. Письмова робота = 70 балів.	1. Усне опитування під час занять (9 тем по 4 бали = 36 балів). 2. Письмова робота = 64 бали.	1. Написання та захист КППЗ = 80 балів. 2. Виконання завдань під час тренінгу = 20 балів.	1. Тестові завдання (5 тестів по 6 балів за тест) – макс. 30 балів 2. Теоретичні питання (2 питання) – по 35 балів, макс. 70 балів.	

Шкала оцінювання студентів:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (Тренінг, КПІЗ)
30%	40%	30%
1. Усне опитування (тестування) на заняттях: 8 тем по 5 балів – мах 40 балів. 2. Письмова робота – мах 60 балів.	1. Усне опитування (тестування) на заняттях: 7 тем по 5 балів – мах 35 балів. 2. Письмова робота – мах 65 балів.	1. Підготовка КПІЗ – мах 40 балів. 2. Захист КПІЗ – мах 40 балів. 3. Участь у тренінгах – мах 20 балів.

Шкала оцінювання

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
	залік
90–100	зараховано
89–70	
60–69	
26–59	не зараховано
1–25	

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Фліпчарт	1–15
2.	Ноутбук	1–15
3.	Проектор	1–15
4.	Пакет презентаційних матеріалів	1–15

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. *Грицак Я.* Подолати минуле: глобальна історія України. Київ : Портал, 2022. 432 с.
2. *Грицак Я.* Нарис історії України : Формування модерної нації ХІХ–ХХ століття. К. : Генеза, 2019. 656 с.
3. *Грушевський М.* Ілюстрована історія України. Донецьк : БАО, 2006. 734 с.: іл.
4. Довідник з історії України / за ред. : І. Підкови, Р. Шуста. К. : Генеза, 2001. 1136 с.
5. *Дорошенко Д.* Історія України 1917–1923 рр. : у 2 т. Т. 1 : Доба Центральної. К. : Темпора, 2002. 437 с.
6. *Дорошенко Д.* Історія України, 1917–1923 рр. : у 2 т. Т. 2 : Українська Гетьманська Держава 1918 року. К. : Темпора, 2002. 351 с.
7. Енциклопедія історії України: Україна – Українці: Кн. 1 / редкол.: В. А. Смолій (голова редкол.) та ін. ; НАН України. Інститут історії України. К. : «Наукова думка», 2018. 608 с.
8. Енциклопедія історії України: Україна – Українці: Кн. 2 / відп. ред. В. Смолій. К. : «Наукова думка», 2019. 1112 с.
9. *Залізник Л. Л.* Від склавинів до української нації. К. : Бібл. українця, 2004. 256 с.
10. Історія українського війська / І. Крип'якевич, Б. Гнатевич, З. Стефанів та ін. Львів, 1992. 702 с.
11. Конституція України. К. : Центр навчальної літератури, 2020. 64 с.

12. *Лазарович М. В.* «Душу й тіло ми положим за нашу свободу»: Україна в боротьбі проти збройної агресії Російської Федерації (2014–2020 роки) : моногр. / Міністерство культури та інформаційної політики України. К. : ПП АВІАЗ, 2020. 452 с.: іл.
13. *Лазарович М.* «Розпочали стрільці українські з москалями тан...»: Збройна боротьба легіону УСС проти російських загарбників на Тернопільщині під час Першої світової війни. Тернопіль : Джура, 2019. 208 с.: іл.
14. *Лазарович М. В.* Ілюстрована історія та культура України : підруч. Тернопіль : Джура, 2022. 616 с.
15. *Лазарович М. В.* Історія та культура України : підруч. Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 731 с.
16. *Лазарович М. В.* Українські січові стрільці у боротьбі за волю України : моногр. / Міністерство інформаційної політики України. Ічня : ПП «Формат», 2018. 766 с.: іл.
17. *Лазарович М.* І було пекло на землі...: Голодомор 1932–1933 років в Україні: передумови, механізми здійснення, наслідки. Тернопіль : Джура, 2008. 620 с.
18. *Лазарович М.* Політика українських урядів періоду Національно-визвольних змагань 1917–1921 років у сфері міжетнічних відносин: порівняльний аналіз : у 2-х кн. Кн. 1 : монографія. Riga : GlobeEdit, 2019. 688 с.
19. *Лазарович М.* Політика українських урядів періоду Національно-визвольних змагань 1917–1921 років у сфері міжетнічних відносин: порівняльний аналіз : у 2-х кн. Кн. 2 : документи і матеріали. Riga : GlobeEdit, 2019. 176 с.
20. *Лазарович М.* Російсько-українська війна (2014–2017 роки): короткий. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2017. 240 с.
21. *Пасічник М. С.* Історія України: державницькі процеси, розвиток культури та політичні перспективи : навч. посіб. К. : Знання, 2006. 735 с.
22. *Попович М.* Нарис історії культури України. 2-е вид., випр. К. : АртЕл, 2001. 727 с.
23. Українська культура : лекції / ред. кол. : Ю. П. Дяченко та ін. К. : Либідь, 1993. 592 с.
24. Українська культура в європейському контексті / Ю. П. Богуцький, В. П. Андрущенко, Ж. О. Безвершук, Л. М. Новохатько. К. : Знання, 2007. 680 с.
25. *Abramson H.* A Prayer for the Government. Ukrainians and Jews in Revolutionary Times, 1917–1920. Cambridge : Harvard University Press, 1999. 258 p.
26. *Davies N.* Europe: A History. New York : Oxford University Press, 1996. 1365 p.
27. *Doroshenko D.* A survey of Ukrainian history. Winnipeg : Humeniuk publishing foundation, 1984. 873 p.
28. *Goldelman S. I.* Jewish national autonomy in Ukraine. 1917–1920. Chicago, 1968. 130 p.
29. *Hrushevsky M.* History of Ukraine. Hamden : Published for the Ukrainian National Association, 1970. 629 p.
30. *Lazarovych M.* «We will give our souls and bodies for our freedom»: Ukraine in the struggle against the armed aggression of the Russian Federation (2014–2020) : monogr. Kyiv : PE AVIAZ, 2020. 452 p.: ill.
31. *Magosci P. R.* History of Ukraine. Toronto : University of Toronto Press, 1996. 784 p.
32. *Plokhy S.* The Cossack Myth. History and Nationhood in the Age of Empires. Cambridge University Press. 2012. 408 p.: ill.
33. *Plokhy S.* The Gates of Europe: A History of Ukraine. New York, 2015. 397 p.
34. *Plokhy S.* Yalta. The Price of Peace. New York: Viking, 2011. 480 p.
35. *Subtelny O.* Ukraine: A History. 4th ed. Toronto: University of Toronto Press. 2009. 785 p.